

Wciornastki (*Thysanoptera*) parków narodowych Polski

Thrips (*Thysanoptera*) of national parks in Poland

HALINA KUCHARCZYK

Zakład Zoologii Instytutu Biologii UMCS, ul Akademicka 19, 20-033 Lublin;
e-mail: hkucharc@biotop.umcs.lublin.pl

ABSTRACT: Thrips (*Thysanoptera*) of national parks in Poland are known very poorly. The systematic researches on thrips were carried out only in 5 of the 23 national parks existed in Poland. 122 species (about 50% of Polish thrips fauna) were noted from their areas up to now. Among them 18 species have been rarely noted in Poland and some of them are rare for Europe.

KEY WORDS: *Thysanoptera*, rare species, national parks.

Wciornastki (*Thysanoptera*) stanowią zróżnicowaną pod względem preferencji siedliskowych i pokarmowych grupę owadów. Najwięcej jest wśród nich roślinożerców, mniejszy procent stanowią gatunki mikofagiczne, najmniej zaś jest drapieżców.

Dotychczasowe badania nad wciornastkami Polski koncentrowały się bądź na obszarach antropogenicznych obejmując głównie szkodniki roślin uprawnych, bądź na terenach o najmniejszym stopniu przekształcenia (rezerwaty, parki narodowe, parki krajobrazowe). Znacznie lepiej poznana jest fauna wciornastków wschodniej i centralnej Polski niż obszarów południowych, zachodnich i północnych kraju.

Obecnie na obszarze Polski funkcjonują 23 parki narodowe, tylko w pięciu z nich (Babiogórskim, Kampinoskim, Poleskim, Roztoczańskim i Słowińskim) prowadzono kilkuletnie systematyczne badania nad fauną wciornastków, co nie znaczy, że została ona tam dokładnie poznana. Z dalszych 7 parków pochodzą pojedyncze dane zgromadzone przy okazji prowadzenia innych badań (Białowieski PN), uzyskania jednokrotnej zgody na zbieranie materiałów lub zebrane w otulinie parków (KUCHARCZYK 1991, 1994, 1996, 1999, 2001, oraz dane niepublikowane; ZAWIRSKA 1988, oraz dane niepublikowane).

Liczba wykazanych z Polski gatunków wciornastków wynosi 223, w parkach narodowych stwierdzono dotychczas występowanie 122 gatunków (54% fauny). Najwięcej wykazano ich z obszaru Poleskiego PN (93 gat.), Słowińskiego PN (ok. 90 gat. – informacja ustna I. ZAWIRSKA), Roztoczańskiego PN (77 gat.), Kampinoskiego PN (73 gat.), Babiogórskiego PN i Białowieskiego PN (po ok. 50 gat.). Pojedyncze dane (od 6 do 26 gatunków) po-

chodzą z następujących Parków: Bieszczadzkiego, Borów Tucholskich, Karonoskiego, Pienińskiego, Tatrzańskiego i Wigierskiego. Z pozostałych parków brak jakichkolwiek danych o występowaniu *Thysanoptera*.

Wśród stwierdzonych gatunków 18 należy do bardzo rzadkich na obszarze naszego kraju, są to gatunki o wąskiej tolerancji siedliskowej oraz ścisłych preferencjach pokarmowych. Należą do nich m.in.: związane ze starodrzewiem liściastym, często mikofagiczne – *Haplothrips crassicornis*, *Phlaeothrips annulipes*, *Liophloeothrips hungaricus*, *Hoplandrothrips williamsianus*, *Poecilothrips albopictus*; preferujące siedliska wilgotne np. torfowiska i łąki turzycowe – *Anaphothrips badius*, *Drepanothrips reuteri*, *Pelikanothrips kratochvili*, *Haplothrips utae*, *Megathrips lativentris*, *Meglothrips bonanni*, *Treherniela inferna* oraz rzadko spotykane gatunki mono- lub oligofagiczne: *Mycterothrips albidicornis*, *Thrips fulvipes*, *Thrips incognitus*, *Thrips inopinatus*, *Thrips juniperinus*, *Thrips menyanthidis*.

Oceniając powyższe dane można stwierdzić, że stopień poznania fauny *Thysanoptera* na najcenniejszych przyrodniczo obszarach Polski jest bardzo słaby. Jednocześnie, z prowadzonych dotychczas badań wynika, że unikalne siedliska zachowane w parkach narodowych stanowią ostoję wielu rzadkich, nie tylko w kraju lecz i w Europie, gatunków wciornastków.

PIŚMIENNICTWO

- KUCHARCZYK H. 1991: Materiały do poznania wciornastków (*Thysanoptera*) Rostoczańskiego Parku Narodowego i jego otuliny. I. Zbiorowiska turzycowe i torfowiskowe. *Annales UMCS, sec. C*, **46**: 175-183.
- KUCHARCZYK H. 1994: Przyłżeńce (*Thysanoptera*) Rostocza. *Fragm. faun.*, **37**: 167-180.
- KUCHARCZYK H. 1996: *Thysanoptera (Insecta)* collected in peat-bog communities in Poleski National Park (East Poland). *Folia ent. hung.*, **57** (suppl.): 61-66.
- KUCHARCZYK H. 1999: Materiały do poznania wciornastków (*Thysanoptera*) Puszczy Białowieskiej. *Parki nar. Rez. Przyr.*, **18**, 1 (suppl.): 87-92.
- KUCHARCZYK H. 2001: Ordo (rząd): *Thysanoptera* – wciornastki. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): *Katalog fauny Puszczy Białowieskiej*. IBL, Warszawa: 95, 96.
- ZAWIRSKA I. 1988: *Thysanoptera* collected in Poland. *Fragm. faun.*, **31** (13): 361-410.